

Knife Crime Factsheet

Tongan

Kuo fokotu'u e ngaahi lao fo'ou 'o fakatefito ki he ngaahi hia fekau'aki moe ngāue'aki ta'efakalao e hele (hele tui)

Ko e me'a 'oku fiema'u keke 'ilo ki ai

Kuo fa'u 'e he pule'anga NSW ha lao kene ta'ota'ofi e ngaahi faihia 'oku fekau'aki tonu mo e hele (hele tui).

Kuo tau vakai tonu ki he ngaahi hia kuo a'u ki he mole 'a e mo'ui tupu mei he kē mo e fetā'aki 'o ngāue'aki e hele (hele tui). Ko e ngaahi hia ni 'oku ne uesia kovi e komiuniti. Ko e kakai 'oku nau to'o holo, pē ngāue hala'aki e hele (hele tui), ko'enau faiitu'utu'uni tene ala liliu e toenga 'enau mo'ui.

Ko e Lao ke sikeni pe Fekumi ki he hele (hele tui), 'oku fakataumu'a ia kene holoki e faihia 'i he ngāue hala'aki pe to'o ta'efakalao holo e hele (hele tui) kae tupulaki e malu 'a e komiuniti.

Koe hā e ngaahi tu'utu'uni fo'ou?
Ko e Lao ke sikeni pe Fekumi ki he hele (hele tui) 'oku fa'u ia kene ta'ota'ofi e ngaahi hia ni. 'Oku fakataumu'a e lao ni kene tekemu'a 'i he fakapapau'i e hao mo e malu 'a e komiuniti.

Ko e lao fo'ou ni 'oku kau kiai e hiki e tautea ki hono fakatau ta'efakalao e hele (hele tui) ki he longa'i fanau si'i hifo he ta'u 16. Ko e hia kapau teke fakatau ha hele (hele tui) 'o 'ikai ha 'uhinga lelei ki ha tokotaha he vaha'a ta'u 16 ki he 17. 'Oku faka'atā 'e he lao ni e kau Polisi 'o tefito 'i ha ngaahi makatu'unga-ke nau ngāue'aki e naunau sivi pe sikena ke fekumi 'aki ki ha hele (hele tui) pē ha toe naunau ta'efakalao.

Founga 'e ngāue'aki e mafai 'o e lao ni?

Ko e Lao ke sikeni pe Fekumi ki he Hele (hele tui) 'oku ne fakamafai'i e kau Polisi, ke nau fakahoko ha ngāue 'o 'ikai fiema'u ha tohi kumi koloa, 'o kau ai e tu'utu'ni ki ha taha 'i ha feitu'u makehe, ke tu'u ka e fakahoko e ngāue fekumi 'a e kau Polisi 'o ngāue'aki e naunau sikena, 'i ha fekumi ki ha hele (hele tui) pe naunau ta'efakalao. ("E lava ke fakahoko eni he ngaahi 'elia makehe.)

'E lava ke fakamafai'i 'e ha 'ofisa Polisi mau'olunga ha feitu'u koha 'elia makehe kapau na'e fakahoko ai ha hia 'i he mahina 'e 12 kuo'osi.

'E lava 'e he 'ofisa mau'olunga ni kene fakahoko e fekumi 'aki e sikena kapau 'oku ne tui 'e ma'u ai ha hele (hele tui), kae tautefito kapau koe hele ia na'e fakahoko 'aki ha hia pe ta'ofi ha faihia na'e mei fakahoko 'aki e hele koia.

'E pau kenau toe vakai'i ha ola 'o e ngāue fakalao 'oku fakahoko, kapau na'e 'osi fakahoko atu ha tohi fuakava ki he feitu'u ni, pea moe vakai pe na'e 'osi ma'u ha hele (hele tui) mo ha naunau ta'efakalao he tohi fuakava koia.

Ngaahi feitu'u 'e ala fokotu'u ko e 'elia ngāue makehe 'a e kau Polisi?

Ko e ngaahi feitu'u eni 'e ala fakatapui ke hoko ko ha 'elia tapu ke fakahoko ai e ngāue 'a e kau Polisi:

'Elia fefononga'aki fakapule'anga hangē ko e ngaahi tau'anga lelue, tali'anga pasi, feitu'u talitali'anga ki he fetongi lelue/pasi pe vaka;

Me'alele ki he fefononga'aki fakapule'anga hangē ko e pasi, ngaahi lelue (light rail), vaka tahi mo e lelue;

Ngaahi fale koloa (sōpingi);

Feitu'u fai'anga sipoti; mo e

Ngaahi feitu'u fakapule'anga kuo fakamahino 'e he lao, kau ai e feitu'u 'oku fakahoko ai ha ngaahi polokalama fakatokolahi, pe feitu'u 'oku fakahoko ai ha polokalama 'i he taimi po'uli 'oku tokoni ki he tupulaki faka'ekonomika.

Ko e hā ha founga malu'i 'oku fakahoko 'i he tu'utu'ni 'a e lao?

Kuopau ke fakapapau'i 'oku ke malu 'i he malumalu 'o e lao ni 'i he taimi 'e ta'ofi ai koe 'e he 'ofisa Polisi ke fakahoko, pe toe fakahoko hano sivi 'aki e me'angāue sikena. Fakatātā'aki eni, kuopau ke tui ma'u pe 'e he 'ofisa Polisi 'a e me'afaitā vitiō ki hono sino 'o fakatatau ki he tu'utu'uni 'a e lao, kuopau kene fakahoko eni 'i ha natula lelei mo anga mokomoko. 'E toki puke pē koe 'e he Polisi kapau 'oku 'iai ha 'uhinga lelei.

Ko e hā 'a e ngaahi tautea?

Koe maumaulao kapau he'ikai teke talangofua ki he kole 'oku fakahoko 'e he kau Polisi kiate koe, 'o fakatatau ki he lao ni.

'E lava ke tautea pa'anga koe 'o a'u ki he tola 'Aositelelia 'e \$5,500, 'e hilifaki e tautea ni kapau 'e 'ikai ha 'uhinga lelei ki ho'o fakafe'atungia ki he ngae 'a e kau Polisi.

Ko e hia kapau teke to'o holo ha hele (hele tui) 'i he feitu'u fakapule'anga 'o 'ikai ha 'uhinga lelei kiai.

'Oku a'u ki he tautea totongi tola 'Aositelelia 'e \$11,000 pe ngāue popula 'o a'u ki he ta'u 'e 4 kapau 'e ma'u 'oku ke to'o ha hele (hele tui) 'o 'ikai ha 'uhinga lelei kiai.

'E kamata ngāue'aki e lao ni 'a fē?

'E kamata ngāue'aki e lao 'i he 'aho 9 'o Tisema 2024.

Ki ha toe fakamatala

Ki ha toe fakamatala,, kau ai ha'o fie'ilo ki ha tohi fuakava lolotonga, vakai ki he uepisaiti 'a e Polisi NSW-NSW Police Force pē sikeni e QR kouti.

¹ Fusia'u e lao (Mafai mo e Fatongia) mo e ngaahi lao fakatonutonu (Hia fekau'aki mo e ngāue'aki e Hele) Lao 2024

'Oku 'i ai e sēvesi fakatonulea (kapau teke fiema'u)